

Kültürel Miras Akademik Başarı Testi (KMABT): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması *

Yılmaz DEMİR¹ Seçil ŞENYURT²

¹(Sorumlu yazar) Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, ylmzdmr1983@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5477-1300
² Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, secilalkis@uludag.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8002-2231

Makale Bilgisi	ÖZET
Geliş Tarihi: 02.07.2021	<p>Bu araştırmanın amacı, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi kapsamındaki “Kültür ve Miras” öğrenme alanına yönelik başarı testi geliştirmektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 2019- 2020 eğitim- öğretim yılı güz döneminde Kilis ili merkez ilçede öğrenim gören 615 ortaokul altıncı sınıf öğrencisi oluşturmuştur. 22 maddelik KMABT'nin madde güçlük indeksi .32 ile .79 arasında değişmektedir. Testteki dört maddenin güçlük indeksinin .30 ile .40 arasında (zor), on beş maddenin .41 ile .60 arasında (orta) ve üç maddenin .61 ile .80 arasında (kolay) olduğu görülmektedir. KMABT'nin ortalama madde güçlük indeksi ise .51 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler göz önüne alındığında KMABT'nin orta güçlükte bir test olduğu söylenebilir. KMABT'nin madde ayırt edicilik indeksinin .35 ile .76 arasında bir değer aldığı görülmektedir. Buna göre testteki üç maddenin madde ayırt edicilik indeksi değerlerinin .35 ile .38 arasında (iyi); on dokuz maddenin ise madde ayırt edicilik indeksi .41 ile .76 arasında (çok iyi) bir değere sahiptir. Ortalama ayırt edicilik indeksi .60 olan KMABT'nin ayırt edicilik değerinin çok iyi olduğu görülmektedir. KMABT'deki maddelerinin madde-toplam korelasyon değerleri .32 ile .78 arasında değişmektedir. Ayrıca KR-20 değeri .88 olan KMABT'nin geçerli ve güvenilir bir test olduğu sonucuna ulaşılmıştır.</p>
Kabul Tarihi: 04.10.2021	
© UEAD 2021 Tüm hakları saklıdır.	Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, kültür ve miras, akademik başarı testi, beşinci sınıf.

Cultural Heritage Academic Achievement Test (CHAAT): Validity and Reliability Study

Article Information	ABSTRACT
Received: 02.07.2021	<p>The aim of this research is to develop an achievement test of the fifth-grade students in the "Culture and Heritage" learning area within the scope of the Social Studies course. The survey model, which is one of the quantitative research methods, was used in the research. The sample group of the research consisted of 615 secondary school sixth grade students studying in the central district of Kilis in the fall semester of the 2019-2020 academic year. The item difficulty index of the 22-item CHAAT ranges from .32 to .79. It is seen that the difficulty index of four items in the test is between .30 and .40 (difficult), fifteen items are between .41 and .60 (moderate), and three items are between .61 and .80 (easy). The mean item difficulty index of the CHAAT was calculated as .51. Considering these values, it can be said that CHAAT is a medium difficulty test. It is seen that the item discrimination index of CHAAT takes a value between .35 and .76. Accordingly, the item discrimination index of the three items in the test was .35. of 38 (good); The item discrimination index of nineteen items has a (very good) value between .41 and .76. It is seen that the discrimination value of the CHAAT with an average discrimination index of .60 is very good. The item-total correlation values of the items in the CMABT ranged from .32 to .78. In addition, it was concluded that KMABT with a KR-20 value of .88 is a valid and reliable test.</p>
Accepted: 04.10.2021	
© UEAD 2021 All rights reserved.	Keywords: Social studies, culture and heritage, academic achievement test, fifth-grade.
DOI: 10.32960/uead.961426	Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi

* Bu araştırma Demir'in, Şenyurt'un danışmanlığında yürüttüğü "Sosyal Bilgiler Dersinde Veli Eşliğinde Gerçekleştirilen İnceleme Gezilerinin Etikliği" adlı doktora çalışmasının bir kısmından üretilmiştir. Bu araştırma, Bursa Uludağ Üniversitesi Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 06/09/2019 tarihli 2019-07 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Kaynakça Gösterimi: Demir, Y. & Şenyurt, S. (2021). Kültürel miras akademik başarı testi (KMABT): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 5(2), 279-298

Citation Information: Demir, Y. & Şenyurt, S. (2021). Cultural heritage academic achievement test (CHAAT): Validity and reliability study. *National Journal of Education Academy*, 5(2), 279-298.

1. GİRİŞ

Eğitimde istenen davranışların öğrencilere ne derece kazandırıldığı ve süreç içerisinde bireylere bilgi, beceri, davranış ve değerlerin ne kadarının sağlandığının tespiti; eğitim sisteminde var olan noksanlıkların saptanması, sistemin yenilenmesi ve geliştirilmesi için ölçme ve değerlendirme faaliyetleri oldukça önemlidir (Keçeci, Yıldırım & Kırbağ Zengin, 2019). Ölçme, bir niteliğin gözlenmesi sonucunda sayılar veya semboller kullanılarak ulaşılan gözlem sonuçlarını ifade ederken (Turgut, 1995) değerlendirme ise ölçme işleminin sonucunda ulaşılan sonuçların bir ölçütle kıyaslanarak bir karara varılmasıdır (Bahar, Nartgün, Durmuş & Bıçak, 2012). Dolayısıyla her ne kadar ölçme ve değerlendirme terimleri ayrı kavramlar olarak görülsün de öğrenme ve öğretme sürecinin en etkili unsurlarından olup birbirlerinin tamamlayıcısı durumundadır (Yıldırım, 1983).

Eğitim öğretim sürecinin vazgeçilmez öğelerinden biri olan ölçme ve değerlendirme (Yaman, 2013), öğretim programındaki kazanımların beklendiği ölçüde öğrencilere ne derecede kazandırıldığı test edilmesi işlevini yerine getirmektedir (Bolat & Karamustafaoğlu, 2019). Dolayısıyla eğitim-öğretim sürecinde kazanımlara ne ölçüde ulaşıldığını belirlemek ve öğrencilerin akademik başarılarını somut bir şekilde ortaya koymak için geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış ölçme araçlarına ihtiyaç duyulur (Gönen, Kocakaya & Kocakaya, 2011). Bu ihtiyaç, eğitim öğretim sürecinde eğitimin tüm kademelerinde sıklıkla kullanılan açık uçlu sorular, anketler, boşluk doldurmalı testler, çoktan seçmeli testler, doğru yanlış, eşleştirmeli testler, iki aşamalı testler, kısa yanıtli testler, ölçekler, sözlü sınavlar ve yazılı yoklamalar (Şimşek, 2007) gibi çeşitli ölçme araçlarıyla giderilmektedir.

Sosyal Bilgiler alanında üniteler veya öğrenme alanlarına yönelik geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış pek çok başarı testi geliştirilmiştir. Örneğin “Coğrafya ve Dünyamız” (Arın & Deveci, 2008; Çiftçi, Meydan & Ektem, 2007; Yeşiltaş, 2006), “Bölgemizi Tanıyalım” (Oğuz, 2008; Ünal & Çelikkaya, 2009), “Yeryüzündeki Yaşam” (Oruç, 2010; Tokcan & Alkan, 2013), “Yurdumuz” (Altınışik & Orhan, 2002), “Ülkeler Arası Köprüler” (Yeşiltaş, 2010), “Toplum İçin Çalışanlar” ve “Bir Ülke Bir Bayrak” (Ersozlu & Kazu, 2011), “İpek Yolunda Türkler” (Yılmaz & Çolak, 2012), “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” (İbrahimoglu & Öztürk, 2013), “Ülkemizin Kaynakları” (Uçar & Karakuş, 2017) üniteleri kapsamında ve “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” (Avcı & Gümüş, 2020) ile “Bilim, Teknoloji ve Toplum” (Şentürk, 2020) öğrenme alanlarını kapsayan çeşitli başarı testlerinin geliştirildiği görülmektedir. Ancak Sosyal Bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanına dönük herhangi bir başarı testine ulaşamamıştır.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (SBDÖP) [Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), 2018] irdelendiğinde Sosyal Bilgiler; “Birey ve Toplum”, “Kültür ve Miras”, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler”, “Bilim, Teknoloji ve Toplum”, “Üretim, Dağıtım ve Tüketim”, “Etkin Vatandaşlık”, “Küresel Bağlantılar” olmak üzere yedi temel öğrenme alanından oluşmaktadır. Söz konusu öğrenme alanlarından biri olan “Kültür ve Miras” öğrenme alanı, “kültür ve kültürel mirası ön plana çıkaran bir yapıya sahiptir” (MEB, 2018, s. 11). Sosyal Bilgilerin kültür aktarımı işlevi düşünüldüğünde, kültürel miras kavramının eğitim içindeki yerini Polat (2019) “eğitimin bu konudaki önemi bilinmekle birlikte çeşitli dersler aracılığıyla

kültürel miras eğitiminin çocukların gelişim dönemleri göz önünde bulundurularak verilmesi elzemdir. Kültürel miras eğitiminin verilebileceği önemli derslerden biri de Sosyal Bilgiler dersi” biçiminde açıklamıştır (s. 359). Alanyazında kültürel miras, geçmişten kalan ve geleceğe bırakılmak istenen, insanlar tarafından inşa edilmiş her türlü somut varlıkla, bir topluma ait olan değerler bütünü olarak tanımlanabilir. Bu miras, insan eliyle yapılmış olan, geçmişten kalan ve geleceğe bırakılmak istenen her şeyi kapsadığı (Can, 2009) gibi doğada var olan doğal varlıkları da kapsamaktadır (Ünal, 2014). İnsanoğlu tarafından geçmişten günümüze ulaşan ve geleceğe bırakılmak istenen her türlü maddi ve manevi unsurlar kültürel miras olarak adlandırılabilir (Perker, 2010, 261). Kuşkusuz kültürel miras unsurlarının korunması ve geleceğe aktarılması eğitimle olacaktır. Bu bağlamda kültürel miras eğitimiyle çocukların tarihin ve kültürün temel kavram ve ilkelerini öğrenmeleri amaçlanmaktadır (Çulha Özbaş, 2009). Dahası kültürel miras eğitiminin “en önemli yönü, doğal ve yapay çevrenin tarihi değeri anlamında, çocuğun kavrayışına ve bilgisine katkı sağlamasıdır. Bu eğitimin; öğrencilerin tarihi ve kültürel değerleri keşfetmesini, bilgi ve tecrübe edinmesini sağlamak gibi amaçları bulunmaktadır” (Polat, 2019:371). Alanyazında kavram olarak kültürel miras ile ilgili birçok çalışmaya rastlanmış olup bu çalışmaların Sosyal Bilgiler dersi başta olmak üzere farklı disiplinlerde ve farklı yaş gruplarıyla gerçekleştirildiği tespit edilmiştir (Alkış & Oğuzoğlu, 2005; Avcı & Memişoğlu, 2016; Avcı, 2014; Bahtiyar Karadeniz, 2020; Curtis & Seymour, 2004; Çengelci, 2012; Çulha Özbaş, 2009; Doğan & Arıkan, 2013; Dönmez & Yeşilbursa, 2014; Giménez, Ruiz & Listán, 2008; Gümüş & Adanalı, 2011; Gürdoğan Bayır & Çengelci Köse, 2018; İslamoğlu, 2018; Kafadar, 2021; Karaca Yılmaz, Şahbudak, Akkuş & Işkın, 2017; Martínez Rodríguez & Fontal Merillas, 2020; Mustak, 2017; Polat & Bekdemir, 2017; Polat, 2019; Sağ, 2018; Sidekli & Karaca, 2013; Yeşilbursa, 2013). Alanyazında kültürel miras kavramına ilişkin olarak ortaokul öğrencilerinin tutumlarını belirlemeye yönelik bir çalışma Gürel ve Çetin (2019) tarafından gerçekleştirilmiş olmakla beraber, konu ile ilgili olarak eğitim öğretim sürecinin çıktıları ve sürecin öğrenci üzerindeki etkisinin ortaya konabilmesi için geçerli ve güvenilir bir başarı testine ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda mevcut araştırmanın amacı ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanına yönelik başarı testi geliştirmektir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanına yönelik akademik başarılarını ölçmek amacıyla “Kültürel Miras Akademik Başarı Testi” geliştirilmiştir. Başarı testi geliştirme süreci “planlama, hazırlık, uygulama ve raporlama” (Gömlüksiz & Erkan, 2010) olmak üzere çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bu çalışmada ise Şekil 1’deki başarı testi geliştirme aşamaları takip edilerek Kültürel Miras Akademik Başarı Testi (KMABT) geliştirilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın üç aşamalı uygulamaları (pilot öncesi uygulama, birinci pilot uygulama ve ikinci pilot uygulama), nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama deseni uygulanarak yapılmıştır. “Tarama deseni, var olan durumu belirlemek için yapılan araştırma çeşididir” (Çepni, 2010). Tarama deseni araştırmalarında evreni temsilen belirlenen örneklem üzerinde gerçekleştirilen çalışmalarla evrenin genelindeki düşünce, eğilim ve tutumların istatistiksel olarak betimlenmesini sağlar (Creswell, 2013).

2.2. Araştırma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubunu 2019- 2020 eğitim- öğretim yılı güz döneminde Kilis ili merkez ilçede eğitim gören, yaşları 11 ile 12 yaş arasında değişen 615 ortaokul altıncı sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Pilot öncesi uygulamaya 16’sı kız 14’ü erkek öğrenci olmak üzere toplam 30 öğrenci; birinci pilot uygulamaya 167’si kız ve 171’si erkek olmak üzere toplam 338 öğrenci, ikinci pilot uygulamaya ise 126’sı kız ve 121’i erkek olmak üzere toplam 247 öğrenci katılmıştır (Tablo 1). Tavşancıl (2010), “örneklem büyüklüğünde 50’yi çok zayıf, 100’ü zayıf, 200’ü orta, 300’ü iyi, 500’ü çok iyi ve 1000’i mükemmel” olarak nitelemektedir. Buna göre bu çalışmadaki örneklem büyüklüğünün çok iyi seviyede olduğu söylenebilir.

Tablo 1. Araştırmanın Çalışma Grubuna İlişkin Bilgiler

	Sınıf Düzeyleri	Cinsiyet		Toplam
		Kız	Erkek	
Pilot öncesi uygulama	6. sınıf	16	14	30
Birinci pilot uygulama	6. sınıf	167	171	338
İkinci pilot uygulama	6. sınıf	126	121	247
Toplam		309	306	615

KMABT’nin geçerlik ve güvenilirlik analizleri için örneklem belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Patton, 2014). “Beşinci sınıf Kültür ve Miras’ öğrenme alanını önceki senelerde işlemiş olma” ölçütü olarak kabul edildiği için testin geliştirildiği örneklem altıncı sınıf ortaokul öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu bağlamda KMABT’nin güvenilirlik ve geçerlik analizleri için pilot uygulamaların, Kilis il merkezindeki altı devlet ortaokulunda altıncı sınıfa devam eden öğrencilerle yapılmasına karar verilmiştir.

2.3. Başarı Testinin Geliştirilme Aşamaları

Ortaokul beşinci sınıflara yönelik KMABT geliştirilirken Şekil 1’de yer alan akış şemasındaki aşamalar takip edilmiştir. Bu akış şeması, ilgili alanyazın doğrultusunda oluşturulmuştur (Çardak & Selvi, 2018). Bu bağlamda ilk olarak testin amacı belirlenmiş ve alanyazın taraması yapılmıştır. Daha sonra belirtke tablosu hazırlanarak SBDÖP’te (MEB, 2018) yer alan “Kültür ve Miras” öğrenme alanının konu ve kazanımlarını kapsayacak şekilde öğrencilerden beklenen davranış ve içerik belirlenmiştir. Bu çerçevede 44 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Ardından kapsam ve görünüş geçerliğinin sağlanması için üç alan uzmanı, üç Sosyal Bilgiler öğretmeni, bir Türkçe dil uzmanı, bir ölçme değerlendirme uzmanı tarafından aday test kontrol edilmiştir. Kapsam ve görünüş geçerliğinin sağlanmasından sonra pilot öncesi ve pilot uygulamalarına geçilerek teste son hali verilmiştir.

Şekil 1. KMABT'nin geliştirilme aşamaları

2.3.1. Testin amacının belirlenmesi

Bu testin geliştirilme amacı, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanına yönelik akademik başarılarını tespit etmektir. Yapılan alanyazın incelemesinde beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanına yönelik herhangi bir başarı testiyle karşılaşmamıştır. Buradan hareketle, mevcut araştırma kapsamında beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanına yönelik öğrencilerin akademik başarılarını ölçecek, güvenilirliği ve geçerliği sağlanmış bir başarı testinin geliştirilmesine karar verilmiştir. Araştırmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.3.2. Madde havuzu ve belirtke tablosunun hazırlanması

Belirtke tablosu ve madde havuzunun oluşturulması için beşinci sınıf “Kültür ve Miras” öğrenme alanı kapsamında ortaokullarda okutulan beşinci sınıf Sosyal Bilgiler ders kitapları, destekleme ve yetiştirme kurslarında uygulanan testler, öğretmenlerin yazılı kâğıtları ile çeşitli yayınevlerine ait yardımcı kaynaklar incelenmiştir. Beşinci sınıf “Kültür ve Miras” öğrenme alanında toplam beş adet kazanım bulunmaktadır (MEB, 2018). KMABT'nin geliştirilme sürecinde öncelikle bu kazanımların içerikleri,

bilişsel düzeyleri, kapsamları, ders kitaplarındaki ağırlıkları, destekleme ve yetiştirme kurslarında ve yayınevlerinin yardımcı kaynaklarında yer verilme durumlarına göre önem derecelerinden yola çıkılarak her bir kazanım için en az dört madde, her davranış için ise ikişer madde olmak üzere toplam 44 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Her bir madde ise dört seçenekten oluşmaktadır. Ayrıca madde havuzu oluşturulurken altıncı sınıfa giden altı öğrenciden yazılı görüş alınmıştır.

KMABT'nin belirtke tablosunda kazanımlar ve kazanımlara ait beklenen davranış veya içerik ile madde sayısı ve numaraları Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. KMABT Madde Sayısı ve Sırasını Gösteren Belirtke Tablosu

Kazanımlar						Toplam
	Somut kalıntılarından yola çıkarak Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarının insanlık tarihine önemli katkıları fark eder.	Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve eserleri tanıtır.	Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.	Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder.	Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihi gelişimini değerlendirir.	
İçerik- Beklenen Davranışlar	Testteki Madde Sayısı ve Sırası					
Anadolu uygarlıklarından kalan eserlerin farkındadır.	1*, 25					2
Mezopotamya uygarlıklarından kalan eserlerin farkındadır.	7, 29					2
Anadolu uygarlıklarından kalan eserlerin hayatımızı nasıl etkilediğinin farkındadır.	16, 22					2
Mezopotamya uygarlıklarından kalan eserlerin hayatımızı nasıl etkilediğinin farkındadır.	10*, 31					2
Yakın çevresindeki tarihi mekânları tanıtır.		2, 19				2
Uzak çevresindeki tarihi mekânları tanıtır.		9, 21				2
Yakın çevresindeki tarihi nesnelere tanıtır.		13, 36				2
Uzak çevresindeki tarihi nesnelere tanıtır.		34, 43				2
Yakın çevresindeki tarihi yapıları tanıtır.		17, 33				2
Uzak çevresindeki tarihi yapıları tanıtır.		8, 18				2
Yakın çevresindeki doğal varlıkları tanıtır.		30, 35				2
Uzak çevresindeki doğal varlıkları tanıtır.		4, 42				2
Tarihi eserleri ve doğal varlıkları birbirinden ayırt eder.		5*, 38				2
Yakın ve uzak çevresindeki tarihi ve doğal güzellikleri koruyan ulusal ve uluslararası kuruluşların farkındadır.		32, 41				2
Yakın çevresindeki kültürel öğelerin farkındadır.			27, 40			2
Uzak çevresindeki kültürel öğelerin farkındadır.			14, 23			2
Yakın ve uzak çevresindeki kültürel öğeler arasındaki farklılıkları belirler.			20, 39			2
Yakın ve uzak çevresindeki kültürel öğeler arasındaki benzerlikleri belirler.			12, 37			2
Bizi bir arada tutan kültürel öğelerin farkındadır.				3, 6		2
Bizi bir arada tutan kültürel öğelerin önemini bilir.				24, 26		2
Kültürel öğelerin zamanla değişime uğradığının farkındadır.					28, 44	2
Geçmişten günümüze ulaşan kültürel öğelerdeki sürekliliğinin farkındadır.					11*, 15	2
Toplam	8	20	8	4	4	44

*Uzman dönütleri sonucunda düzeltilen sorular

2.3.3. Kapsam ve görünüş geçerliğinin sağlanması

KMABT’te yer alan 44 maddenin dil bakımından anlaşılabilirliğinin ve uygunluğunun belirlenmesi için dil uzmanı olarak bir araştırma görevlisinden; kapsam ve görünüş geçerliğinin sağlanması için üç öğretim üyesi ve üç Sosyal Bilgiler öğretmeni ve bir ölçme değerlendirme uzmanından görüş alınmıştır (Tablo 3). Uzmanların tamamıyla yüz yüze görüşülerek konuyla ilgili görüşleri alınmıştır.

Tablo 3. KMABT’nin Geliştirilmesinde Görüşleri Alınan Uzmanların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Unvan	Uzmanlık Alanı
Erkek	Öğretim Üyesi	Sosyal Bilgiler Eğitimi
Erkek	Öğretim Üyesi	Sosyal Bilgiler Eğitimi
Kadın	Öğretim Üyesi	Sosyal Bilgiler Eğitimi
Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	Sosyal Bilgiler
Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	Sosyal Bilgiler
Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	Sosyal Bilgiler
Erkek	Öğretim Üyesi	Ölçme ve Değerlendirme
Kadın	Araştırma Görevlisi	Türkçe Eğitimi

Uzmanların kolaylıkla değerlendirme yapmaları için bir tabloda her bir maddenin altında “uygun-düzeltilmeli- çıkarılmalı- açıklama” ifadelerine yer verilerek uzman görüş formu oluşturulmuştur. Beşinci sınıf “Kültür ve Miras” öğrenme alanı kapsamında testin amacı, içeriği, kapsamı, ismi ve öğrenci seviyesine uygunluğu bakımından bir dil ve üç alan uzmanı, üç Sosyal Bilgiler öğretmeni ve bir ölçme değerlendirme uzmanı olmak üzere sekiz kişiden görüş alınarak kapsam ve görünüş geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan değerlendirmelerde tüm uzmanların testin kapsam ve görünüş geçerliğini sağlaması noktasında benzer puanlama yaptığı tespit edilmiştir. Uzman dönütleri sonucunda testten madde çıkarılmamış ancak bazı maddeler üzerinde düzenlemeler yapılmıştır (Tablo 2).

2.3.4. Testin uygulanması ve analiz edilmesi

KMABT’nin gerek pilot öncesi gerekse her iki pilot uygulaması, 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz döneminde öğrencilere uygulanmış ve bu kapsamda test geliştirilmiştir. Uzman görüşleri alındıktan sonra düzeltilen taslak test maddeleri ile bir ön deneme testi taslağı oluşturulmuştur. Bu bağlamda pilot öncesi uygulamada 44 maddeden oluşan KMABT, 16’sı kız 14’ü erkek öğrenci olmak üzere altıncı sınıfta öğrenim gören toplam 30 öğrenciye iki oturumda uygulanmıştır. Testin ortalama yanıtlanma süresi iki ders saatini bulmuştur. Pilot öncesi uygulamada öğrencilerin anlayamadıkları madde ya da kavramları mutlaka ifade etmeleri istenmiştir. Uygulama boyunca öğrencilerin verdikleri tüm dönütler not edilmiştir. Yapılan gözlemler, öğrenci dönütleri ve madde analizleri sonucunda testte birtakım düzeltmeler yapılmış ancak testten herhangi bir madde çıkarılmamıştır.

KMABT’nin geliştirilmesinde güvenilirlik ve geçerlik analizleri için veriler iki aşamalı pilot uygulama yapılarak toplanmıştır. Birinci pilot uygulama analizleri için Kilis il merkezinde rastgele seçilen üç devlet ortaokulundaki 167’si kız ve 171’i erkek olmak üzere toplam 338 öğrenciden veri toplanmışken; ikinci pilot uygulama analizleri için yine Kilis il merkezinde rastgele seçilen farklı üç devlet ortaokulundaki 126’si kız ve 121’i erkek olmak üzere toplam 247 öğrenciden veri toplanmıştır.

Başarı testi geliştirme sürecinde maddelerin analizleri yapılırken çoğunlukla “madde güçlük indeksi, madde ayırt edicilik indeksi, madde- toplam korelasyonuna ve KR-20 güvenilirlik katsayısına bakılmaktadır” (Atılğan, 2017a; Atılğan, 2017b; Aydoğdu & Ergin, 2009; Çardak & Selvi, 2018; İlhan & Hoşgören, 2017; Karagöz, 2017; Özçelik, 1981; Temiz, 2007). Maddelere ilişkin analizlerde genellikle

“basit yöntem” ve “henrysson yöntem” olmak üzere iki yöntem tercih edilmektedir. Henrysson yönteminde testin uygulandığı 60-70 kişilik daha küçük gruplar için ve uygulamaya katılan tüm öğrencilerin cevaplarının incelenmesi önerilmektedir. KMABT’nin geçerlik ve güvenilirlik analizleri için “basit yöntem” tercih edilmiştir. Basit yöntemle uygulamaya katılan tüm öğrencilerin verdikleri cevaplara göre değil sadece üst (%27) ve alt (%27) gruplardaki öğrencilerin verdikleri cevaplara göre analizler yapılmaktadır (Karaca, 2008). Baykul (2000), basit yöntemle bir test analiz edilecekse testi cevaplayanların sayısının en az 100 kişilik bir gruptan oluşması gerektiğine ancak testi cevaplayanların sayısı 200 kişilik bir grup civarında ise daha gerçekçi sonuçlar alınabileceğine dikkat çekmektedir. Buna göre mevcut çalışmanın birinci pilot uygulamasında testi cevaplayanların sayısı 338 kişilik bir grup olduğundan gerçekçi sonuçlar elde edilmiş olması muhtemeldir.

KMABT’nin güvenilirlik ve geçerlik sağlamak için madde analizleri yapılmak üzere öğrencilerin her doğru cevabı için “1”, her yanlış, boş bırakılan ve birden fazla seçeneğin işaretlendiği cevaplar için ise “0” değeri EXCEL programına girilmiştir. Zira alanyazında çoktan seçmeli test maddelerinin puanlanmasında her doğru madde için 1 puan, her yanlış ve boş bırakılan madde ile birden fazla seçeneğin işaretlendiği maddeye 0 puan verilmesi önerilmektedir (Atılğan, 2017a). Bu kriterlere uygun olarak toplam 44 puan üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Öğrencilerin KMABT’ten aldıkları toplam puanlar “Test Analiz Programı (TAP)” kullanılarak analiz edilmiştir. Böylelikle testteki her bir maddenin madde ayırt edicilik indeksi, madde güçlük indeksi ve madde toplam korelasyonu ile testin KR-20 güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır.

2.3.5. Madde-toplam korelasyon değerleri

Madde-toplam korelasyon değerleri; “testte yer alan her bir maddenin puanı ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır. Testlerde madde-toplam korelasyon değerlerinin .25’ten yüksek olması beklenmektedir” (Karagöz, 2017).

2.3.6. Güvenirlik analizi

Başarı testlerinin güvenilirliği çeşitli istatistikî tekniklerle hesaplanmaktadır. Kuder Richardson-20 (KR-20) istatistik yöntemi bu tekniklerden biridir. Ayrıca KR-20 test puanları arasındaki iç tutarlılığı ifade etmektedir. KR-20 formülü çoktan seçmeli maddeler ve ölçekler için kullanılır (Şencan, 2005). “Başarı testlerinin güvenilirliği belirlenirken hesaplanan KR-20 değeri, 0 ile 1 arasında değer almaktadır” (Bolat & Karamustafaoğlu, 2019). Bu değer “0.70’in üzerinde olması testin güvenilir olduğunu ifade etmektedir” (Aydoğdu & Ergin, 2009; Büyüköztürk, 2015; Özdamar, 2004; Şencan, 2005; Temiz, 2007).

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde pilot uygulamalara yer verilerek KMABT’nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması tamamlanmıştır.

3.1. Birinci Pilot Uygulama

KMABT, birinci pilot uygulamada aynı ortaokulda birden fazla altıncı sınıfa aynı anda uygulanmış ve cevaplandırılmıştır. KMABT pilot öncesi uygulamada bir ders saatini aştığından dolayı ikiye bölünerek 30’ar dakikalık iki ders saatinde uygulanmıştır. İlk ders saatinde ilk 26 soru öğrencilere dağıtılmış, yaklaşık 30 dakika sonra test toplanmıştır. Ardından ortalama 20 dakikalık aradan sonra diğer 18 soru öğrencilere dağıtılmış ve yine yaklaşık 30 dakika sonra test toplanmıştır. Ayrıca öğrencilere 44 soruluk KMABT

uygulanırken sınav ortamı oluşturulmuş, gerekli uyarılar yapılmış ve her öğrencinin testi bireysel olarak çözmesi sağlanmıştır. Böylelikle sınavın uygulama geçerliği ve güvenilirliği sağlanmıştır. Birinci pilot uygulama sonucunda öğrencilerden alınan cevaplar doğrultusunda analizlere geçilmiştir. Tablo 4'te maddelere ilişkin analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. KMABT'nin Birinci Pilot Uygulama Madde Analizi

Soru Sırası	Soru Güçlük İndeksi	Soru Ayırt Edicilik İndeksi	Madde-Toplam Korelasyon	Soru Sırası	Soru Güçlük İndeksi	Soru Ayırt Edicilik İndeksi	Madde-Toplam Korelasyon
Madde 01**	.28	.27	.32	Madde 23	.68	.56	.58
Madde 02*	.25	.45	.55	Madde 24	.57	.61	.59
Madde 03*	.80	.31	.40	Madde 25*	.22	.15	.21
Madde 04*	.90	.20	.46	Madde 26*	.69	.60	.60
Madde 05*	.56	.58	.50	Madde 27*	.41	.49	.45
Madde 06	.79	.32	.45	Madde 28*	.36	.29	.22
Madde 07	.50	.42	.35	Madde 29*	.33	.31	.30
Madde 08*	.78	.33	.44	Madde 30	.46	.58	.59
Madde 09*	.64	.43	.44	Madde 31	.54	.55	.48
Madde 10*	.70	.51	.49	Madde 32*	.51	.55	.50
Madde 11**	.35	.24	.21	Madde 33	.41	.53	.55
Madde 12*	.84	.42	.61	Madde 34*	.34	.30	.30
Madde 13	.51	.52	.50	Madde 35*	.31	.53	.60
Madde 14*	.81	.41	.57	Madde 36*	.61	.53	.50
Madde 15*	.36	.19	.17	Madde 37	.54	.54	.52
Madde 16*	.39	.45	.41	Madde 38	.63	.65	.64
Madde 17*	.27	.55	.67	Madde 39*	.53	.55	.47
Madde 18	.30	.33	.33	Madde 40	.54	.67	.62
Madde 19	.44	.55	.53	Madde 41	.65	.62	.63
Madde 20	.50	.58	.51	Madde 42	.33	.37	.39
Madde 21	.48	.54	.51	Madde 43	.47	.67	.62
Madde 22	.52	.57	.54	Madde 44	.56	.66	.62

Analize edilmeyen madde sayısı = 0

Analiz edilen madde sayısı = 44

Testin ortalama güçlük indeksi = .52

Testin ortalama ayırt edicilik indeksi = .47

KR-20 (Alpha) = .89

KR-21 = .87

Yüksek grubun minimum puanı (n=96) = 28

*Testten çıkarılan sorular

Testi cevaplayan öğrenci sayısı = 338

Toplam madde sayısı = 44

Minimum puan = 4 (%9.1)

Maksimum puan = 42 (%95.5)

Ortanca puan = 21.5 (%48.9)

Ortalama puan = 22.7 (%51.6)

Düşük grubun maksimum puanı (n=101) = 17

**Düzeltilen sorular

KMABT analiz edilirken ilk olarak KMABT'nin KR-20 değerleri incelenmiştir. Buna göre KMABT'nin KR-20 değeri .89 hesaplanmıştır. Alanyazına göre KR-20 değerinin .70'ten büyük olması gerektiği dikkate alındığında 44 maddeden oluşan KMABT'nin güvenilir bir test olduğu söylenebilir (Tablo 4).

KMABT'nin KR-20 değeri incelendikten sonra testin madde ayırt edicilik indeksine bakılmıştır. Bu testte yer alan maddelerinin madde ayırt edicilik indeksinin .30 ve üstü olmasına dikkat edilmiştir. Bu bağlamda .30'un altında olan 4., 15., 25. ve 28 maddeler testten çıkarılmıştır. Ancak madde ayırt edicilik indeksi (.27) uygun değerleri taşımamasına rağmen 1. madde testten çıkarılmamıştır. Çünkü testte aynı davranışı ölçen 25. madde taşıdığı değerler bakımından daha elverişsiz bir madde olmasından ve belirtke tablosundaki davranışı ölçen herhangi bir madde olmamasından dolayı 1. maddenin geliştirilerek testte kalması sağlanmıştır. Benzer şekilde madde ayırt edicilik indeksi (.24) uygun değer taşımamasına rağmen 11. madde de testten çıkarılmamıştır. Çünkü testte aynı davranışı ölçen 15. maddenin taşıdığı değerler açısından daha kötü bir madde olmasından dolayı ve belirtke tablosunda bu davranışı ölçen başka bir madde

olmamasından dolayı bu maddenin geliştirilerek testte kalması sağlanmıştır. İstatistiksel olarak bu iki maddenin geliştirilerek testte kalmasında herhangi bir sorun görülmemektedir (Tablo 4).

Madde güçlük indeksi bir testte yer alan maddelerin doğru cevaplanma oranını gösterir ve 0 ile 1 arasında değer alır. Madde güçlük indeksi 0'a ne kadar çok yaklaşırsa madde o oranda zorlaşırken 1'e ne kadar çok yaklaşırsa madde o oranda kolaylaşır. Başarı testlerinde genelde madde güçlük indeksinin .20 ile .80 arasında olması beklenir. Orta güçlükte bir başarı testinin geliştirilmesi hedeflendiği için KMABT'nin madde güçlük indeksinin .30 ile .80 arası olmasına dikkat edilmiştir. Bu nedenle madde güçlük indeksi .30'un altında olan 2., 17., ve 25. maddeler ile madde güçlük indeksi .80 ve üzerinde olan 3., 4., 12. ve 14. maddeler testten çıkarılmıştır. Ancak madde güçlük indeksi (.28) uygun değerleri taşımamasına rağmen 1. madde testten çıkarılmamıştır. Daha önceden de ifade edildiği gibi testte aynı davranışı ölçen 25. madde taşıdığı değerler bakımından daha kötü bir madde olmasından dolayı 1. maddenin geliştirilerek testte kalması sağlanmıştır. İstatistiksel olarak bu maddenin geliştirilerek testte kalmasında herhangi bir sorun görülmemektedir (Tablo 4).

Testte yer alan her bir maddenin puanı ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklayan madde-toplam korelasyon değerlerinin .25'ten yüksek olması gerekmektedir. Bundan dolayı 15., 25. ve 28. maddeler testten çıkarılmıştır. Ancak madde-toplam korelasyon değerleri (.21) uygun değerleri taşımamasına rağmen 11. madde testten çıkarılmamıştır. Daha önceden de ifade edildiği gibi aynı davranışı ölçen 15. maddenin taşıdığı değerler açısından daha kötü bir madde olmasından dolayı bu maddenin geliştirilerek testte kalması sağlanmıştır. İstatistiksel olarak bu maddenin geliştirilerek testte kalmasında herhangi bir sorun görülmemektedir (Tablo 4).

Birinci uygulama sonucunda madde ayırt edicilik indeksi, madde güçlük indeksi ve madde-toplam korelasyon değerlerinden biri veya birkaçı uygun değer taşımayan dokuz madde (2., 3., 4., 12., 14., 15., 17., 25., 28.) testten çıkarılmıştır. Böylece 44 maddelik testten geriye 35 maddelik test kalmıştır. Ayrıca birinci uygulama sonucunda testin yanıtlama süresinin bir ders saatini aşması ve testin bölünerek uygulanmış olması testteki madde sayısının düşürülmesi gerektiğini göstermektedir. Zira ortaokullarda her bir sınav süresinin bir ders saatini geçmemesi gerekmektedir (MEB, 2014). Bu nedenle istatistiksel olarak uygun değer taşımasına rağmen belirtke tablosundaki aynı davranışı ölçen iki maddeden, geçerlik ve güvenilirlik bakımından daha zayıf olan on üç madde (5., 8., 9., 10., 16., 26., 27., 29., 32., 34., 35., 36., 39.) testten çıkarılmıştır. Böylece belirtke tablosundaki her bir davranışı ölçen bir madde olmak üzere toplam 22 madde testte kalmıştır. 22 maddelik testin güvenilirlik ve geçerliği için ise ikinci kez farklı bir örneklem grubu üzerinde uygulama yapılmıştır (Tablo 4).

3.2. İkinci Pilot Uygulama

Birinci pilot uygulama sonucu elde edilen veriler ışığında gerekli düzeltmelerin yapıldığı KMABT, farklı bir örneklem grubu üzerinde ikinci kez ortaokul altıncı sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. İkinci pilot uygulamada 22 sorudan oluşan KMABT, öğrencilere bir ders saatinde uygulanmıştır. Birinci pilot uygulamada olduğu gibi aynı ortaokulda birden fazla altıncı sınıf şubesine aynı anda uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilere KMABT uygulanırken yine sınav ortamı oluşturulmuş, gerekli uyarılar yapılmış ve her öğrencinin testi bireysel olarak çözmesi sağlanmıştır. Böylece sınavın uygulama geçerliği ve güvenilirliği sağlanmıştır. Testin yanıtlanma süresi ortalama 40 dakikayı bulmuştur.

Tablo 5. KMABT'nin İkinci Pilot Uygulama Madde Analizi

Soru Sırası	Soru Güçlük İndeksi	Soru Ayırt Edicilik İndeksi	Madde-Toplam Korelasyon	Soru Sırası	Soru Güçlük İndeksi	Soru Ayırt Edicilik İndeksi	Madde-Toplam Korelasyon
Madde 01	.32	.38	.37	Madde 12	.79	.35	.48
Madde 02	.51	.55	.39	Madde 13	.34	.42	.42
Madde 03	.53	.67	.67	Madde 14	.61	.75	.78
Madde 04	.54	.59	.60	Madde 15	.60	.71	.74
Madde 05	.47	.64	.62	Madde 16	.55	.76	.76
Madde 06	.50	.64	.61	Madde 17	.68	.64	.70
Madde 07	.49	.66	.59	Madde 18	.56	.57	.58
Madde 08	.49	.74	.73	Madde 19	.53	.59	.57
Madde 09	.44	.60	.62	Madde 20	.56	.68	.70
Madde 10	.30	.41	.40	Madde 21	.55	.75	.76
Madde 11	.45	.67	.66	Madde 22	.36	.35	.32

Analize edilmeyen madde sayısı = 0

Analiz edilen madde sayısı = 22

Testin ortalama güçlük indeksi = .51

Testin ortalama ayırt edicilik indeksi = .60

KR-20 (Alpha) = .88

KR-21 = .87

Yüksek grubun minimum puanı (n=71) = 16

Testi cevaplayan öğrenci sayısı = 247

Toplam madde sayısı = 22

Minimum puan = 2 (%9.1)

Maksimum puan = 22 (%100)

Ortanca puan = 10.00 (%45.5)

Ortalama puan = 11.21 (%51.0)

Düşük grubun maksimum puanı (n=87) = 7

Birinci pilot uygulamada olduğu gibi ikinci pilot uygulamada da ilk olarak KMABT'nin KR-20 değerine bakılmıştır. Bu bağlamda KR-20 değeri .88 olan KMABT'nin güvenirlilik değerlerinin .70'ten büyük olması güvenilir bir test olduğunu göstermektedir (Tablo 5).

KMABT'nin KR-20 değerine bakıldıktan sonra madde ayırt edicilik indekslerinin analizine geçilmiştir. KMABT'nin madde ayırt edicilik indekslerine bakıldığında maddelerin .35 ile .76 arasında değer aldığı görülmektedir. Bu değerlere göre testteki üç maddenin (1., 12. ve 22.) madde ayırt edicilik indeksinin iyi olduğu; geriye kalan on dokuz maddenin ise madde ayırt edicilik indeksinin çok iyi olduğu görülmektedir. Ortalama ayırt edicilik indeksi .60 olan KMABT'nin ayırt edicilik değerinin çok iyi olduğu söylenebilir (Tablo 5).

İkinci pilot uygulama sonucunda 22 maddelik KMABT'nin madde güçlük indeksinin .30 ile .79 arasında değiştiği görülmektedir. Buna göre KMABT'nin en zor maddesi .30 madde güçlük indeksiyle 10. madde; testin en kolay maddesi ise .79 madde güçlük indeksiyle 12. maddedir. Ayrıca testteki dört maddenin (1., 10., 13. ve 22.) güçlük indeksinin .30 ile .40 arasında (zor soru), on beş maddenin (2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 11., 15., 16., 18., 19., 20., ve 21.) .41 ile .60 arasında (orta güçlükte soru) ve üç maddenin (12., 14. ve 17.) .61 ile .80 arasında (kolay soru) olduğu görülmektedir. KMABT'nin ortalama madde güçlük indeksi ise .51 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler göz önüne alındığında KMABT'nin orta güçlükte bir test olduğu söylenebilir. Bir testin ortama güçlüğü'nün .50 civarında olması güçlük düzeyi açısından oldukça iyi olduğunu göstermektedir (Tablo 5).

KMABT maddelerinin madde-toplam korelasyon değerleri incelendiğinde ise bu değerlerin .32 ile .78 arasında değiştiği görülmektedir. Testteki her bir maddenin puanı ile testin toplam puanı arasındaki ilişkinin .25'ten yüksek olması istatistiksel olarak her bir maddenin uygun olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda testteki her bir maddenin puanı ile testin toplam puanı arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak her bir maddenin uygun değerler taşıdığı söylenebilir (Tablo 5).

Sonuç olarak 22 maddelik KMABT'nin KR-20 (.88) değerinin, ayırt edicilik (.35 ile .76 arası) ve madde güçlük (.32 ile .79 arası) indekslerinin ve madde-toplam korelasyon (.32 ile .78 arası) değerlerinin uygun değerler taşıdığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla ikinci uygulama sonucunda yapılan analizlerde orta güçlükte ve ayırt ediciliği çok iyi olan KMABT'nin geçerli ve güvenilir bir test olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda Ek-1'de olduğu gibi KMABT'ye son hali verilerek test kullanıma hazır hale getirilmiştir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bilindiği gibi kültürel miras eğitimi “kültürün hem somut hem de soyut olan öğelerini ana öğrenme aracı olarak kullanarak tarih ve kültür hakkında öğretme ve öğrenme yaklaşımı” (Çulha Özbaş, 2009, s.704) şeklinde bilinmektedir. Öğrenciler, örgün eğitimde ilk ve ortaokul düzeyinde Sosyal Bilgiler dersiyle kültürel miras eğitimi almaktadır. Bu bağlamda gerek 2005 gerekse 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında “Kültür ve Miras” öğrenme alanına yer verilmektedir. “Temelde tarih odaklı olan bu öğrenme alanı kültür ve kültürel mirası ön plana çıkaran bir yapıya sahiptir. Türk kültürünü oluşturan temel öğelerden hareketle kültürün korunması ve geliştirilmesini sağlayacak bir millî bilincin oluşturulmasını amaçlamaktadır. Böylece öğrenciler kültürel öğelerin, bir toplumu diğer toplumlardan ayıran özellikler olduğunu kavrayacaktır. Bunun yanında kültürümüzün dünya kültürel mirasının renklenmesine ve zenginleşmesine katkı sağladığı kavratılır” (MEB, 2018, s.11). Bu araştırmayla ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler “Kültür ve Miras” öğrenme alanına yönelik akademik başarı düzeylerini belirleyerek değerlendirebilmek için geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış bir başarı testi geliştirmek amaçlanmıştır. Nitekim Kempa (1986) ve Ogan Bekiroğlu (2004)'nun da ifade ettiği gibi günümüzde sıklıkla kullanılan çoktan seçmeli testler, çok sayıda soru sorma imkânı sağlayan ve öğrenci başarısını ölçmek için en çok tercih edilen ölçme araçlarından biridir.

Başarı testi geliştirme sürecinde maddelerin analizleri yapılırken çoğunlukla madde güçlük indeksi, madde ayırt edicilik indeksi, madde- toplam korelasyonuna ve KR-20 güvenilirlik katsayısına bakılmaktadır (Akbulut, 2010). Bu bağlamda KMABT geliştirilirken madde analizleri için madde güçlük indeksi, madde ayırt edicilik indeksi, madde- toplam korelasyonuna ve KR-20 güvenilirlik katsayısına bakılmıştır.

Birinci ve ikinci pilot uygulamalardan sonra KMABT'ye ilişkin maddeler analiz edilmeden önce ilk olarak KR-20 güvenilirlik katsayısı incelenmiştir. Başarı testlerinin güvenilirliği belirlenirken hesaplanan KR-20 değeri, 0 ile 1 arasında bir değer almaktadır (Bolat & Karamustafaoğlu, 2019). Bu bağlamda birinci pilot uygulamadan sonra KR-20 .89 olarak bulunmuşken ikinci pilot uygulamadan sonra ise KR-20 .88 olarak bulunmuştur. Bu değer .70'in üzerinde olması testin güvenilir olduğunu ifade etmektedir (Aydoğdu & Ergin, 2009; Büyüköztürk, 2015; Özdamar, 2004; Şencan, 2005; Temiz, 2007). Dolayısıyla KR-20 değeri dikkate alındığında her iki pilot uygulamada da KMABT'nin bütünü için güvenilir olduğu söylenebilir. Alanyazın incelendiğinde Sosyal Bilgiler alanında yapılan test geliştirme çalışmalarında KR-20 güvenilirlik katsayısının .88'in altında olduğu çalışmalar (Altınışık & Orhan, 2002; Avcı & Gümüş, 2020; Çiftçi, Meydan & Ektem, 2007; Şentürk, 2014; Şentürk, 2020; Yeşiltaş, 2010) olduğu gibi .88'in üstünde olan çalışmalar (Ersozlu & Kuzu, 2011) da mevcuttur.

Başarı testindeki maddeler analiz edilirken her bir maddenin ayırt edicilik indeksine bakılmalıdır. Bu bağlamda birinci pilot uygulama sonucunda .30'un altında olan 4., 15., 25. ve 28. maddeler uygun değerler taşımadığından testten çıkarılmıştır. KMABT'nin birinci pilot uygulama sonucunda ortalama madde ayırt edicilik indeksinin .47 olduğu sonucuna varılmıştır. İkinci pilot uygulama sonucunda ise madde ayırt

edicilik indekslerinin .35 ile .76 arasında bir değer aldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla KMABT’de yer alan bütün maddelerin madde ayırt edicilik indeksi bağlamında uygun değer taşımaktadır. İkinci pilot uygulama sonucunda ortalama ayırt edicilik indeksi .60 olan KMABT’nin ortalama ayırt edicilik değerinin çok iyi olduğu görülmektedir. Bu verilere göre ikinci pilot uygulama sonucunda tüm maddelerin ayırt edicilik indeksinin iyi / çok iyi olduğu söylenebilir (Atılgan, 2017a; Karagöz, 2017; Karlı & Ayas, 2013; Öncü 1994; Özçelik, 1981; Tekin, 2008; Tosun & Taşkesenligil, 2011; Turgut, 1995). Alanyazın incelendiğinde madde ayırt edicilik indeksi .30 ile .80 arasında değişen araştırmalar olduğu görülmektedir (Sinadia & Jatmika, 2020). Sosyal Bilgiler alanında geliştirilen başarı testlerinin ortalama madde ayırt edicilik indeksi değerlerinin .60’ın altında olduğu çalışmalar (Avcı & Gümüş, 2020; Yeşiltaş, 2006; Yeşiltaş, 2010) ile .60 olan bir çalışmaya (Şentürk, 2020) ulaşılmıştır.

Mevcut araştırmada birinci ve ikinci pilot uygulamalar sonucunda KMABT’nin madde güçlük indeksi de hesaplanmıştır. Birinci pilot uygulama sonucunda madde güçlük indeksi .30’un altında olan 2., 17., ve 25. maddeler ile madde güçlük indeksi .80 ve üzerinde olan 3., 4., 12. ve 14. maddeler testten çıkarılmıştır. Birinci pilot uygulama sonucunda KMABT’nin ortalama güçlüğü .52 olduğu sonucuna varılmıştır. İkinci pilot uygulama sonucunda ise maddelerin madde güçlük indeksinin .30 ile .79 arasında değişmektedir. İkinci pilot uygulama sonucunda ortalama madde güçlük indeksi .51 olan KMABT’nin orta güçlükte bir test olduğu söylenebilir. Bir testin ortama güçlüğü .50 civarında olması, güçlük düzeyi açısından oldukça iyi olduğunu göstermektedir (Turgut, 1995). Alanyazın incelendiğinde ortalama madde güçlük indeksi .30 ile 1.00 arasında değişen araştırmalar olduğu görülmektedir (Sinadia & Jatmika, 2020). Ayrıca alanyazında ortalama madde güçlük indeksi .50 civarında olan çalışmalar (Akbulut & Çepni, 2013; Çiçek Şentürk, 2020; Demir, Kızılay & Bektaş, 2016; Saraç, 2018; Şener & Taş, 2017; Yeşiltaş, 2010) olduğu gibi .50’nin üzerinde (Açıkgöz & Karlı, 2015; Avcı & Gümüş, 2020) ve altında (Gönen, Kocakaya & Kocakaya, 2011; Şentürk, 2020; Tokcan & Alkan, 2013; Tosun & Taşkesenligil, 2011) olan çalışmalar da bulunmaktadır.

Mevcut araştırma kapsamında başarı testi hazırlanırken testin uygulama süresinin bir ders saatini geçmemesine dikkat edilmiştir. Diğer bir ifadeyle geliştirilen başarı testinin Sosyal Bilgiler öğretmenleri veya araştırmacılar tarafından sınıf ortamında bir ders süresince uygulanabilir olmasına dikkat edilmiştir. Bu nedenle istatistiksel olarak uygun değerler taşımaya rağmen belirtke tablosundaki benzere davranışı ölçen iki maddeden, geçerlik ve güvenirlilik bakımından daha zayıf olan on üç madde testten çıkarılmıştır. KMABT, SBDÖP (2018)’na uygun şekilde hazırlanmış olması, buna ek olarak kolay puanlanabilir ve uygulanabilir olması gibi sebeplerle öğretmenlerin ve araştırmacıların rahatlıkla kullanabileceği bir ölçme aracıdır. Bununla beraber, KMABT’nin beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanı kapsamında çalışma grubunda yer alan öğrencilerin yakın çevrelerindeki tarihi mekân, nesne, yapı ve doğal varlıklar ile kültürel öğelere ilişkin maddeler içermesi ilgili başarı testinin sınırlılığını oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, araştırma kapsamında beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanına yönelik geliştirilen KMABT’nin geçerli ve güvenilir bir başarı testi olduğu; bu özelliğiyle hem alanyazına katkı sağlayacağı hem de öğrencilerin “Kültür ve Miras” öğrenme alanına ilişkin başarı seviyelerinin ölçülüp değerlendirilebileceği söylenebilir.

Araştırma kapsamında sonraki araştırmacılara şu önerilerde bulunulabilir:

Daha önce de ifade edildiği gibi, ilgili başarı testi çalışma grubunda yer alan öğrencilerin yakın çevrelerindeki tarihi mekân, nesne, yapı ve doğal varlıklar ile kültürel öğelere ilişkin maddeler içermesi

nedeniyle; Kültür ve Miras öğrenme alanına kapsamında benzer başarı testi geliştirme çalışmalarının farklı illerde yer alan öğrencilere yönelik yapılması faydalı olabilir.

Pilot uygulamalara geçmeden önce küçük bir örneklem grubu üzerinde deneme uygulaması yapılabilir. Bu durum testin yanıtlama süresinin belirlenmesi ve öğrencilerin almakta güçlük çektikleri ifadelerin belirlenmesinde oldukça faydalı olabilir.

Yazar Katkı Beyanı:

1. Yılmaz DEMİR: Bu araştırma, birinci yazarın Prof. Dr. Seçil ŞENYURT'un danışmanlığında yürüttüğü "Sosyal Bilgiler Dersinde Veli Eşliğinde Gerçekleştirilen İnceleme Gezilerinin Etkililiği" adlı doktora çalışmasının bir kısmından üretilmiştir. Verileri toplama ve analizi etme, kavramsallaştırma, yazım ve düzenleme.

2. Seçil ŞENYURT: Danışmanlık, inceleme ve düzenleme.

5. KAYNAKÇA

- Açıkgöz, M. & Karşlı, F. (2015). Alternatif ölçme-değerlendirme yaklaşımları kullanılarak iş ve enerji konusunda geliştirilen başarı testinin geçerlilik ve güvenilirlik analizi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-25.
- Akbulut, H. İ. & Çepni, S. (2013). Bir üniteye yönelik başarı testi nasıl geliştirilir?: İlköğretim 7. Sınıf kuvvet ve hareket ünitesine yönelik bir çalışma. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 18-44.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Alkış, Ş. & Oğuzoğlu, Y. (2005). Ülkemiz koşullarında tarihi çevre eğitiminin önemini ve gerekliliğini artıran nedenler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 347-361.
- Altınışik, S. & Orhan, F. (2002). Sosyal bilgiler dersinde çoklu ortamın öğrencilerin akademik başarıları ve derse karşı tutumları üzerindeki etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 41-49.
- Arın, D. & Deveci, H. (2008). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatıra tutma düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 170-185.
- Atılğan, H. (2017a). Madde ve test istatistikleri. H. Atılğan (Editör), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (ss. 259-276). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atılğan, H. (2017b). Test geliştirme. H. Atılğan (Editör), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (ss. 281-314). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Avcı, G. & Gümüş, N. (2020). *İlkokul 4 sınıf sosyal bilgiler dersi insanlar yerler ve çevreler öğrenme alanına yönelik başarı testi geliştirilmesi*. Presented at the Ankara II. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi, Ankara.
- Avcı, M. (2014). *Sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Avcı, M. & Memişoğlu, H. (2016). Kültürel miras eğitimine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerin görüşleri. *İlköğretim Online*, 15(1), 104-124.
- Aydoğdu, B. & Ergin, Ö. (2009). The development of science process skills scale toward "electricity in our life" units of science and technology course. *e-Journal of New World Sciences Academy, Education Sciences*, 4(2), 296-316.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S., & Bıçak, B. (2012). *Geleneksel tamamlayıcı ölçme değerlendirme teknikleri* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bahtiyar Karadeniz, C. (2020). Assessment for awareness and perception of the cultural heritage of geography students. *Review Of International Geographical Education (RIGEO)*, 10(1), 40-64.

- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme: klâsik test teorisi ve uygulaması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Bolat, A. & Karamustafaoğlu, S. (2019). Vücudumuzdaki sistemler ünitesi başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi (GEBD)*, 5(2), 131-159.
- Büyüköztürk, Ş. (2015). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (21. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, M. (2009). *Kültürel miras ve müzecilik*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Çalışma Raporu.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni* (Çev. Bursal, M: Ed.: Demir, S. B.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Curtis, R. & Seymour, C. (2004). Louisiana heritage education program and heritage in the classroom: children's attitudes toward cultural heritage. *Journal of Social Studies Research*, 28(2), 20-24.
- Çardak, C. S. & Selvi, K., (2018). Öğretim ilke ve yöntemleri dersi için bir başarı testi geliştirme süreci. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(26), 379-406.
- Çengelci, T. (2012). Sosyal bilgiler öğretim programında somut olmayan kültürel mirasın yeri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 185-203.
- Çepni, S. (2010). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (5. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çiçek Şentürk, Ö. (2020). *Argümandaysan destekli eğitici çizgi romanların öğrencilerin çevreye yönelik ilgi, motivasyon ve akademik başarılarına etkisi ile öğrenci deneyimleri* (Doktora tezi) Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara,
- Çiftçi, S., Meydan., A. & Ektem, I. (2007). Sosyal bilgiler öğretiminde probleme dayalı öğrenmeyi kullanmanın öğrencilerin başarısına ve tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 179-190.
- Çulha Özbaş, B. (2009). İlköğretim sosyal bilgiler derslerinde kültürel miras eğitimi. M. Safran (Editör), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (ss. 701-720). Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, N., Kızılay, E. & Bektaş, O. (2016). 7. sınıf çözümler konusunda başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 10(1), 209-237.
- Doğan, Y. & Arıkan, İ. (2013). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kültürel mirasla ilgili başarı düzeyleri ve tutumlarının bazı değişkenlerce incelenmesi (Adıyaman örneği). *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 29-68.
- Dönmez, C. & Yeşilbursa, C. C. (2014). Kültürel miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa yönelik tutumlarına etkisi. *İlköğretim Online*, 13(2), 425-442.
- Ersozlu, Z. & Kazu, H. (2011). İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde uygulanan yansıtıcı düşünmeyi geliştirme etkinliklerinin akademik başarıya etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 141-159.
- Giménez, J. E., Ruiz, R. M. Á., & Listán, M. F. (2008). Primary and secondary teachers' conceptions about heritage and heritage education: A comparative analysis. *Teaching and Teacher Education*, 24(8), 2095-2107.
- Gömlüksiz, M. & Erkan, S. (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gönen, S., Kocakaya, S. & Kocakaya, F. (2011). Dinamik konusunda geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış bir başarı testi geliştirme çalışması. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 40-57.
- Gümüş, N. & Adanalı, R. (2011). Buca'da (İzmir) tarihi ve kültürel mirasa yönelik ortaöğretim öğrencilerinin tutum ve davranışları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 87-102.
- Gürdoğan Bayır, Ö. & Çengelci Köse, T. (2018). Kültürel miras ve korunmasına ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(4), 1827-1840.
- Gürel, D. & Çetin, T. (2019). Intangible cultural heritage attitude scale: validity and reliability study. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 8(1), 82-102.

- İbrahimoglu, Z. & Öztürk, C. (2013). Sosyal bilgiler dersinden örnek olay yöntemi kullanımının öğrencilerin akademik başarıya karşı tutum ve eleştirel düşünme becerileri üzerine etkileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 523-548.
- İlhan, N. & Hoşgören, G. (2017). Fen bilimleri dersine yönelik yaşam temelli başarı testi geliştirilmesi: asit baz konusu. *Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi*, 5(2), 87-110.
- İslamoğlu, Ö. (2018). The importance of cultural heritage education in early ages. *International Journal Of Education Sciences*, 22(1-3), 19-25
- Kafadar, T. (2021). Cultural heritage in social studies curriculum and cultural heritage awareness of middle school students. *International Journal of Progressive Education*, 17(2), 260-274.
- Karaca Yılmaz, Ş., Şahbudak, E., Akkuş, G. & Işkın, M. (2017). Kültürel miras farkındalığı: cumhuriyet üniversitesi öğrencilerine yönelik bir uygulama çalışması. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 9(16), 86-100.
- Karaca, E. (2008). Test ve Madde Analizi. S. Erkan ve M. Gömleksiz (Editörler), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (ss. 241- 305). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karagöz, Y. (2017). *SPSS ve AMOS 23 uygulamalı istatistiksel analizler*. Ankara: Nobel.
- Karlı, F. & Ayas, A. (2013). Fen ve teknoloji dersi öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerilerinin ölçülmesine ilişkin bir test geliştirme çalışması. *Journal of Turkish Science Education*, 10(2), 66-84.
- Keçeci, G., Yıldırım, P., & Kırbag Zengin, F. (2019). Sistemler akademik başarı testi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 3(1), 96-114.
- Kempa, R. (1986). *Assessment in Science*. London: Cambridge University Press.
- Martínez Rodríguez, M. & Fontal Merillas, O. (2020). Dealing with heritage as curricular content in Spain's primary education. *The Curriculum Journal*, 31(1), 77-96.
- MEB. (2014). *Millî eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği*. Ankara.
- MEB. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4. 5. 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara.
- Mustak, S. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihi kültürel miras eğitimine ilişkin görüşleri (Denizli şehri örneği)* (Yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Ogan Bekiroğlu, F. (2004). *Ne kadar başarılı? klasik ve alternatif ölçme- değerlendirme yöntemleri ve fizikte uygulamalar* (1. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Oğuz, S. (2008). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile turizm konularının öğretimi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.
- Oruç, Ş. (2010). Sosyal bilgiler öğretiminde mizah kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 56-73.
- Öncü, H. (1994). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Master Basım Sanayi.
- Özcelik, D. A. (1981). *Okullarda ölçme ve değerlendirme*. Ankara: ÜSYM Eğitim Yayınları.
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi 1*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Perker, Z. S. (2010). Avrupa kültür mirasının korunmasında europanostra ödülllerinin rolü ve Türkiye. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(2), 260-272.
- Polat, S. (2019). Sosyal bilgilerde kültürel miras konularının öğretimi. T. Çelikkaya, Ç. Öztürk Demirbaş, T. Yıldırım, & H. Yakar (Editörler), *Yeni program ve ders içeriklerine göre sosyal bilgiler öğretimi II* içinde (ss. 357-388). Ankara: Pegem Akademi.
- Polat, S. & Bekdemir, Ü. (2017). 4. sınıf sosyal bilgiler dersi kültür ve miras öğrenme alanındaki ders işleniş sürecinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1844-1860.

- Sağ, Ç. (2018). *İlkokul sosyal bilgiler dersinde somut olmayan kültürel miras eğitime yönelik etkinlik temelli bir eylem araştırması* (Yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Saraç, H. (2018). Fen Bilimleri dersi ‘maddenin değişimi’ ünitesi ile ilgili başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 416-445.
- Sidekli, S. & Karaca, L. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde yerel, kültürel miras öğelerinin kullanımına ilişkin öğretmen aday görüşleri. *Gaziosman Paşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 5, 20-38.
- Sinadia, A. R. & Jatmika, S. (2020). Development of the academic achievement test for undergraduate studen. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 438, 191-195.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şener, N. & Taş, E. (2017). Developing achievement test: A research for assessment of 5th grade biology subject. *Journal of Education and Learning*, 6(2), 254 - 271.
- Şentürk, M. (2014). *Sosyal bilgiler ders kitaplarında bulunan karikatürlerin hedef kavramların öğretilmesine ve öğrenci tutumuna etkisi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Şentürk, M. (2020). *Sosyal bilgiler dersinde eğitici çizgi roman ve eğitici çizgi film kullanımının öğrencilerin tutum, motivasyon ve akademik başarılarına etkileri* (Doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, Ü. (2007). *Çözeltiler ve kimyasal denge konularında uygulanan jigsaw ve birlikte öğrenme tekniklerinin öğrencilerin maddenin tanecikli yapıda öğrenmeleri ve akademik başarıları üzerine etkisi* (Doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel.
- Tekin, H. (2008). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Temiz, B. K. (2007). *Fizik öğretiminde öğrencilerin bilimsel süreç becerilerinin ölçülmesi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tokcan, H. & Alkan, G. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde kavram karikatürlerinin öğrenci başarısına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(2), 1-19.
- Tosun, C. & Taşkesenligil, Y. (2011). Revize Edilmiş bloom’un taksonomisine göre çözeltiler ve fiziksel özellikleri konusunda başarı testinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 499-522.
- Turgut, M. F. (1995). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları*. Ankara: Yargı Matbaası.
- Uçar, A. & Karakuş, U. (2017). 6. sınıf sosyal bilgiler dersi çevre konularının öğretiminde belgesel kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(3), 992-1009.
- Ünal, Ç., & Çelikkaya, T. (2009). Yapılandırmacı yaklaşımın sosyal bilgiler öğretiminde başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi (5. Sınıf Örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 13(2), 197-212.
- Ünal, G. Z. (2014). *Kültürel mirasın korunması*. İstanbul: İSMEP Rehber Kitaplar Beyaz Gemi Sosyal Proje Ajansı.
- Yaman, S. (2013). Investigation of questions in science and technology textbooks in terms of requirements of the curriculum after educational reform in Turkey. *Eurasian Journal of Physics and Chemistry Education*, 5(2), 164-175.
- Yeşilbursa, C. C. (2013). Altıncı sınıf öğrencilerinin somut kültürel mirasa yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 405-420.
- Yeşiltaş, E. (2006). *Sosyal bilgiler fiziki coğrafya konuları öğretiminde araç-gereç kullanımının öğrencilerin başarı düzeylerine etkisi (Kars ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

- Yeşiltaş, E. (2010). *Sosyal bilgiler öğretimine yönelik geliştirilen bilgisayar yazılımının akademik başarı ve tutuma etkisi* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, C. (1983). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları 7.
- Yılmaz, K. & Çolak, R. (2012). Sosyal bilgiler öğretiminde kavram haritaları kullanımının öğrencilerin tutum, akademik başarı ve bilgilerinin kalıcılık düzeylerine etkisi. *Uluslararası Cumhuriyet Eğitim Dergisi*, 1(1), 1-16.

Ek-1 Kültürel Miras Akademik Başarı Testi

Sevgili öğrenciler, Bu test sizin kültürel miras akademik başarı düzeyinizi ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Testte yer alan sorulara verdiğiniz yanıtlar, kesinlikle size not vermek ya da sizi eleştirmek amacıyla kullanılmayacaktır. Doğru bulduğunuz seçeneği işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Sosyal Bilgiler Öğretmeni

1) Aşağıdaki tarihi eserlerden hangisi Anadolu'da yaşamış ilk uygarlıklara ait eserlerden biri **değildir**?

- A) İyon - Efes Antik Tiyatrosu
B) Frig - Kibele Bereket Tanrıçası
C) Roma - Sümela Manastırı
D) Hitit - Güneş Kursu

2) Aşağıdakilerden hangisi Mezopotamya'da yaşamış ilk uygarlıklardan kalan tarihi eserlere bir örnektir?

- A) Ziggurat
B) Aspandos Tiyatrosu
C) Zeus Tapınağı
D) Ayasofya Müzesi

3) Hititler, önemli gördükleri olayları Anal (yıllık) denilen kil tabletlere yazarlardı. Hititlerin tarih kitapları olan Anallar, günümüzde Anadolu'nun tarihinin aydınlatılmasında önemli eserlerdir. Ayrıca Hititler son derece becerikli mühendislerdi. Taştan inşa ettikleri eserler, günümüzde birçok turistin ilgisini çekmektedir. Sadece yukarıdaki ifadelerden hareketle aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi **yapılamaz**?

- A) Anallar, Anadolu'nun tarihini aydınlatmaları bakımından önemlidir.
B) Hititlerin inşa ettikleri bazı yapılar günümüze ulaşmıştır.
C) Hititlerden kalan eserler günümüzde birçok kişinin ilgisini çekmektedir.
D) Hititler, Anal denilen yıllıkları Sümerlerden öğrendikleri gibi kil tabletlere yazmıştır.

4) Sümerler; çivi yazısı, tekerlek ve takvim gibi birçok icadın mucidi olarak bilinir. Yaptıkları bu eserlerle bilimsel bilginin gelişmesine katkı sunmuşlardır. Tıpta ve astronomide de ilerleyen Sümerler, çemberin 360 derece olduğunu ve saat, gün, ay ve yıl hesapları yapmıştır. Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Sümerler sadece tıp ve astronomi ile uğraşmıştır.
B) Sümerler yazıyı icat ederek günümüz bilimsel bilginin temellerini atmıştır.
C) Sümerler Anadolu'da kurulmuş ilk uygarlıklardandır.
D) Sümerler çivi yazı, tekerlek ve takvimi diğer uygarlıklardan öğrenmiştir.

5) Bir rehber olsaydınız aşağıdaki tarihi mekanlardan hangisinin ilinize (Kilis'e) gelen turistlere tanıtmaya şansınız olurdu?

- A) Ravanda Kalesi
B) Kilitbahir Kalesi
C) Kız Kalesi
D) Kilis Kalesi

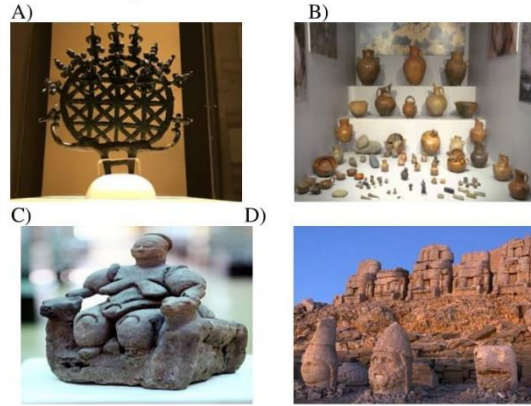
6) Ülkemizde bulunan hangi tarihi eserler ile buldukları il (şehir) doğru **eşleştirilmemiştir**?

- A) Ağrı – İshakpaşa Sarayı
B) Gaziantep – Zeugma Müzesi
C) Mersin – Kız Kalesi
D) Trabzon – Ayasofya Müzesi

7) Kilis Müzesinin müdürü olsaydınız müzeyi ziyaret eden kişilere, ilimize ait önemli tarihi nesnelere korunmasından, sergilenmesinden ve tanıtılmasından sorumlu olurdu. Buna göre aşağıdaki tarihi konaklardan hangisi tarihi nesnelere korunduğu ve sergilediği Kilis müzesidir?

- A) Azize Uygun Konağı
B) Ahmet Bey Konağı
C) Neşet Efendi Konağı
D) Hayrettin Mimaroglu Konağı

8) Geçmişten günümüze ülkemizde birçok uygarlık kurulduğundan bu uygarlıklara ait pek çok tarihi nesneye rastlamak mümkündür. Özellikle heykel, altın sikke, çanak ve çömlek gibi birçok tarihi nesne taşınabildiğinden müzelerde koruma altına alınmaktadır. Bazı taşınamayacak kadar büyük nesnelere ise açık hava müzelerinde sergilenmektedir. Buna göre aşağıdaki görsellerden hangisi ülkemizdeki açık hava müzesinde sergilenen tarihi nesnelere biridir?

9) Sosyal Bilgiler dersinde ilinizde (Kilis'te) bulunan önemli tarihi yapıları tanıtmaktasınız. Ödevinizde şu bilgilere yer vermektedir: Yandaki görselde Kilis'in en eski mahallelerinden biri olan Hacı Gümüş Mahallesinde (Hurufat Defterindeki kayıtlarda "Sibat Mahallesi" olarak geçer.) bulunan bu cami Kilis'in en eski ve en büyük camisidir. Bu bilgilere göre ödevinizde hangi camii tanıtmaktasınız?

- A) Tekke (Tekye) Camisi
B) Ulu Cami (Cami-i Kebir)
C) Akcurun Camisi
D) Kadı Camisi

10) Sosyal Bilgiler dersinde öğretmeniniz sizden Türkiye'nin önemli tarihi yapılarının tanıtıldığı bir albüm hazırlamanızı istemektedir. Buna göre albümünüzde aşağıdakilerden hangisi bulunmalıdır?

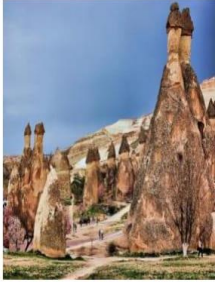
- A) Peribacaları
B) Pisa Kulesi
C) Galata Kulesi
D) Hitit Güneş Kursu

11) Sosyal Bilgiler öğretmeniniz yaşadığınız yerde (Kilis'te) bulunan doğal varlıkların tanıtıldığı bir ödev hazırlamanızı istemektedir. Buna göre aşağıdakilerden hangisinin ödevinizde bulunması gerekmektedir?

- A) Söğütlü Dere
B) Kilis Evleri
C) Uzungöl
D) Mevlevihane

12) Aşağıdakilerden hangisi milletçe bir arada yaşamamızda önemli bir yere sahip olan, birlik ve beraberliğimizi güçlendiren kültürel öğelerimizden biri **değildir**?

- A) Kurban Bayramı
B) Kına Geceleri
C) Nevruz Bayramı
D) Balayı

13) Gövde tuf, tüffit ve volkan külünden oluşmuş kayacıtan, şapka kısmı lahar ve ignimbirit gibi aşınması daha zor, sert kayalardan oluşun yapılar ülkemizde daha çok Nevşehir ve çevresinde bulunmaktadır. Bu bilgilerden ve yandaki görselden hareketle aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi **yapılamaz?**

- A) Bu oluşumlara peribacaları adı verilmektedir.
 B) Bu oluşumlar turistlerin ilgisini çeken önemli tarihi yapılarıdır.
 C) Ülkemizde daha çok Nevşehir ve çevresinde bulunmaktadır.
 D) Bu oluşumlar doğada kendiliğinden oluşan doğal yapılarıdır.

14) I. İshakpaşa Sarayı II. Manavgat Şelalesi
 III. Ayder Yaylası IV. Kız Kulesi
 Ülkemizde bulunan yukarıdaki tarihi ve doğal güzellikler sınıflandırmasını hangi öğrenci doğru yapmıştır?

	Doğal güzellikler	Tarihi güzellikler
A) Ökkeş	I ve II	II ve IV
B) Mehmet Efe	II ve IV	I ve III
C) Zerya	II ve III	I ve IV
D) Aliye	I ve IV	II ve III

15) Tarihi güzellikler, ülkemizin kültürel hazineleridir. Bu güzellikler ülkemizde hem yerelde hem de bakanlıkça koruma altına alınmaktadır. Buna göre Türkiye'deki tarihi güzellikleri koruma altına alan bakanlık aşağıdakilerden hangisidir?
 A) Kültür ve Turizm Bakanlığı B) İç İşleri Bakanlığı
 C) Millî Eğitim Bakanlığı D) Dış İşleri Bakanlığı

16) Aşağıda verilen geleneksel el sanatlarımızdan hangilerini Kilis'e gelen turistlere tanıtmaya fırsatımız olur?
 A) Yorgancılık - Yemencilik
 B) Bastonculuk - Çinicilik
 C) Yorgancılık - Bastonculuk
 D) Yemencilik - Çinicilik

17) Kültürümüz ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır?**
 A) Kız isteme, nişan töreni ve düğünler kültürümüzün birer parçasıdır.
 B) Evliliğin ilk günlerinde balayına gitmek kültürel öğelerimizdendir.
 C) İstop, körebe, ip atlama ve sek sek geleneksel çocuk oyunlarımızdandır.
 D) Büyüklere elini öpmek kültürümüzün bir parçasıdır.

18) Kültür, ülkeden ülkeye hatta aynı ülke içinde bölgeden bölgeye değişmektedir. Fakat bazı kültürel değerler ülke içerisinde değişikliğe uğramaz. Aşağıdaki kültürel öğelerimizden hangisi bölgelere göre genellikle bir farklılık **göstermez?**
 A) Yemeklerimiz B) Dini bayramlarımız
 C) Geleneksel el sanatlarımız D) Türkülerimiz

19) Kültürel öğelerimizden olan halk oyunlarımızın birçok çeşidi bulunmaktadır. Sözelimi Trabzon'da horon, Kilis'te halay, İzmir'de zeybek, Edirne'de kaşık ve Elazığ'da çayda çıra bu illerde en çok oynanan halk oyunlarımızdandır. Buna göre halk oyunlarımızla ilgili aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi **yapılamaz?**

- A) Halkı oyunlarımız illere göre farklılık göstermektedir.
 B) Trabzon'da en fazla horon oynanmaktadır.
 C) Halay halk oyunlarımızdandır.
 D) Halk oyunlarımız genellikle düğünlerde davul – zurna eşliğinde oynanmaktadır.

20) Kültürümüz olmadan toplumsallaşabilmemiz mümkün değildir. Maddi ve manevi öğeleriyle birlikte, bizi bir arada tutan kültürümüz taşıdığı özelliklerle bizi diğer ülkelerden ayırmaktadır. Adeta bir pusula gibi yaşamımızda bize rehberlik etmektedir. Sadece bu bilgilere göre kültürümüz ile ilgili aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi **yapılamaz?**
 A) Kültürümüz toplumsallaşmamızda önemlidir.
 B) Kültürümüz bizi bir arada tutmaktadır.
 C) Kültürümüz bize yol göstermektedir.
 D) Kültürümüz değişime açıktır.

21)

Geçmiş Dönem

Çocuklar daha çok dışarıda saklambaç, körebe ve sek sek gibi oyunlar oynarlardı.

Günümüz

Çocuklar zamanlarını daha çok evlerde tablet başında oyun oynayarak geçirmektedir. Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi **yapılamaz?**
 A) Çocukların boş vakitleri artmıştır.
 B) Geçmişte çocuklar daha çok dışarıda oyun oynarlardı.
 C) Günümüzde çocuklar daha çok evde oyun oynamaktadır.
 D) Çocukların oyun alışkanlıkları zamanla değişmiştir.

22) İnsanlar geçmişte bayramlarda birbirlerini ziyaret ederlerdi. Çocuklar, ev ev dolaşıp büyüklere ellerinden öper, şeker toplardı. Günümüzde ise bayramlar daha çok mesajlarla kutlanmaktadır. Ev ev dolaşan çocuklara ise günümüzde şeker yerine para verilmektedir. Bu bilgilere göre aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi yapılabilir?
 A) Bayramlarımız değişime kapalıdır.
 B) Bayramlarımız değişime uğramamıştır.
 C) Bayramlarımız değişime uğrasa da bir süreklilik göstermektedir.
 D) Bayramlarımız tamamen değişmiştir.